

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

Oosterseweg 13 - 9785 AD Zuidwolde-Groningen

Telefoon 05900 - 1 39 37

Postbank 810334

N.M.B. rek.nr. 66.98.12.676

Kerkvoogdij Herv. Gem. Havelte,
p/a Dhr. W. Hoek,

Eursingerlaan 6,

7971 RE HAVELTE.

Zuidwolde, 19 november 1991.

Geacht College,

Op 4 november j.l. hebben wij een begin gemaakt met de restauratie van het bovenwerk van het orgel in uw kerk.

Van het totale restauratieplan is dit de derde fase.

De bovenwerkklade, het welbord, het pijpwerk en alle luiken van het orgel zijn gedemonteerd en naar de werkplaats in Zuidwolde gebracht.

Met uw adviseur Dhr. A. van Beek is een eerste onderzoek gedaan aan de lade, mechaniek en de luiken.

Naar aanleiding van dit onderzoek willen wij met instemming van Dhr. A. van Beek enkele details nader invullen, wijzigen, c.q. voorstellen daartoe doen.

Het betreft de volgende punten (zie werkomschrijving van 1-10-'90):

Technisch herstel:

1b.: hier vervalt: d.m.v. vacuumverlijming.

Speelmechanieken Bovenwerk:

2a.: toevoegen: naar model van de welarmen in Saaxumhuizen, Herv. kerk.

Windvoorziening:

5c.: afsluiters, moet zijn: aansluitingen.

5d.: De windmachine is nog in goede staat. Wij stellen voor deze niet te vervangen. Wel willen wij proberen het windgeruis bij de balginlaat op te heffen.

Orgelkas:

6a.: Hier wordt voorgesteld 17 luiken te vervangen.

Het is niet duidelijk waarom de resterende 7 luiken in 1985, toen het restauratieplan is opgesteld, niet voor vervanging in aanmerking zijn gekomen. De panelen van alle luiken zijn in gelijke mate verwornd.

De raamwerken van de luiken zijn echter alle gaaf en passen goed in de orgelkas.

Wij stellen voor alle bestaande raamwerken te voorzien van

zie blad 2.

nieuwe massief grenen panelen, en de raamwerken welke voor het stemmen van de tongwerken geregeld moet worden uitgenomen, te voorzien van handgrepen, zodat dit uitnemen vergemakkelijkt wordt.

6c.: De completering van het frontsnijwerk zal nader worden gezien op 27 november a.s., in de kerk.

6d.: als 6c.

Pijpwerk:

Het pijpwerk zal aan nader onderzoek worden onderworpen op een nog te bepalen datum, een en ander in overleg met Dhr. van Beek.

De frontprestant zal uit het orgel worden genomen op een moment dat deze direkt behandeld en aansluitend terug geplaatst kan worden.

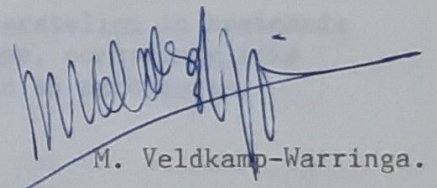
Wij verzoeken u bij niet-akkoord bevinden van één of meerdere genoemde voorstellen te reageren vóór 27 november a.s., zodat de werkzaamheden een goede voortgang kunnen hebben.

Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mense Ruiter Orgelmakers B.V.

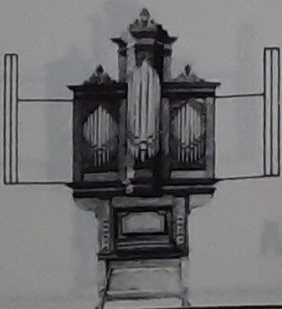
A.W. Tamminga.
voor deze:

M. Veldkamp-Warringa.

Bijlage: Werkomschrijving d.d. 1-10-'90.

Afschrift naar Dhr. A. van Beek.

Werkomschrijving restauratie orgel N.H. kerk te Havelte.

3e fase.

Codering gelijk aan de offerte d.d. 21 augustus 1985.

Technisch herstel.

- 1a. Uitnemen Bovenwerk pijpwerk, lade en mechanieken en transport naar de werkplaats te Zuidwolde.
Ontleden van de lade, schoonmaken, restaureren als volgt:
- 1b. Cancellenraam opnieuw verlijmen, inkl. sponsels.
Boven- en onderzijde van het cancellenraam voorzien van 7 mm hechthoutdekken d.m.v. vacuümverlijming.
Restauratie zonder het aanbrengen van hechthoutdekken is te riskant i.v.m. de aanwezige heteluchtverwarming, zoals na het herstel van 1943 is gebleken.
- 1c. Bovenzijde onder de slepen voorzien van leerstroken. Onder de pijpstokken geweven viltringen aanbrengen.
- 1d. Kondukten opronden en met hennep inlijmen.
- 1e. De windkast in de aanwezige vorm herstellen. Belering van ventielen en pulpeten vernieuwen. Messing stiften en veren op duurzaamheid beoordelen, eventueel vernieuwen.
- 1f. Op de voorregel een kantsleep aanbrengen met pijpstok, waarop een Holpijp 8' zal worden geplaatst.
De aanwezige bank met afgevoerde eiken pijpen C - B Holfluit 8' hoger plaatsen. Op de kantsleep C - B als transmissie met Holfluit 8'/Viola Gamba 8' maken.

Speelmechanieken Bovenwerk.

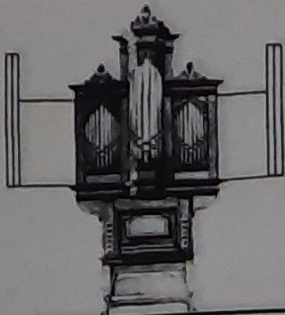
- 2a. Gebreken aan ladewelraam en wellen herstellen in bestaande vorm. Rechte metalen welarmen uitnemen, oorspronkelijke rechte houten welarmen nieuw bijmaken en aanbrengen.

Windvoorziening.

- 5a. Balgen op windlekken en gebreken controleren en herstellen. Schepbalgen idem. Hiervoor een stelpost opnemen.
- 5b. De aanwezige schokbalg bij het Bovenwerk handhaven. Eventueel na het nemen van proeven stilzetten.
- 5c. Kanalen en afsluiters herstellen.
- 5d. Voor een nieuwe windmachine met dempkist een stelpost opnemen.

Orgelkas.

- 6a. Nieuwe luiken maken van grenen met grenen panelen.
In de achterwand achter het Hoofdwerk 6 stuks, met wervels uitneembaar gemaakt. Achter het Bovenwerk 6 stuks met scharnieren bevestigd, sluiting met wervels.
1 Luik in de kap van de middentoren met wervels uitneembaar maken. In de zijwand boven de klaviatuur 2 nieuwe luiken maken, idem. Een nieuw pedaalluik maken en een klein paneel

links ervan, idem.

- 6c. De completering van het frontsnijwerk is als stelpost geoffreerd.
- 6d. Eventueel noodzakelijke vernieuwing van stijlen nader bezien.

Pijpwerk.

Het in de 3e fase uit te voeren restauratiewerk beoogt klankherstel, restauratie en rekonstruktie van het pijpwerk naar de situatie van 1855.

Bovenwerk.

- 8a. Holpijp 8' C - B als transmissie met Holfluit 8'/Viola Gamba 8' maken, c⁰ - f³ metaal, nieuw. Legering en makelij overeenkomstig het overige pijpwerk.
- 8b. Nachthoorn 4' De huidige Quintadeen 8' in oorspronkelijke staat brengen als Nachthoorn 4'. De oorspronkelijke corpuslengte herstellen.

Hoofdwerk.

- 8d. Prestant 8' Schoonmaken, opnieuw foliën en bladgoud op de labia der frontpijpen aanbrengen, is met een aparte stelpost geoffreerd.

- 9a. De offerte is gebaseerd op de voorlopige inventarisatie d.d. 17-8-1984 t/m 25-9-1984 door Rudi van Straten en Aart van Beek. Eventueel noodzakelijke verlenging der corpora houdt hiermee verband.

Exacte detaillering der restauratie van het pijpwerk zal vlak voor of tijdens de uitvoering moeten worden vastgelegd. Dit betreft in deze fase het Bovenwerk.

Restauratie pijpwerk algemeen:

- 9b. Het metalen pijpwerk opronden, beschadigingen aan voeten en bovenranden herstellen.
- 9c. Te sterk door tinpest aangetaste voeten vernieuwen.
- 9d. Nieuw toe te voegen metaal van dezelfde legering en wanddikte als het te behandelen pijpwerk. Het nieuwe metaal wordt met ijzerdioxide donker gekleurd.
- 9e. In 1943 verlaagde opsneden weer op de oorspronkelijke maat brengen. Exacte detaillering nader bezien.
- 9f. Lekke houten pijpen opnieuw verlijmen, voorslagen en stoppen goed sluitend maken. Oorspronkelijke konstrukties handhaven.
- 9g. De wegens terugschuiving van het pijpwerk te groot geworden roostergaten aanpassen door het aanbrengen van een dubbel rooster voor de grotere pijpen en het inlijmen van besaan-

HERVORMDE GEMEENTE HAVELTE

leerstroken voor de kleinere.

De kosten van deze werkzaamheden zijn: (prijspeil 1985)

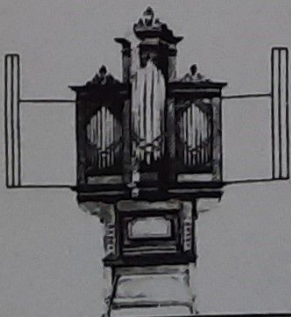
1 a t/m f.		f.	8.900,—
2 a.		"	1.500,—
5 a.	Stelpost	f.	1.000,—
5 c.		"	1.200,—
5 d.	Stelpost	f.	2.500,—
6 a.		"	3.800,—
6 c.	Stelpost	f.	2.000,—
8 a + b.		"	5.500,—
8 d.	Stelpost	f.	11.000,—
9 a t/m g.		"	20.800,—
			<hr/>
		f.	41.700,—
			<hr/>
		"	4.849,71
			<hr/>
		f.	46.549,71

Vanaf de offertedatum 21 augustus 1985 zijn de loonkosten gestegen met 11,63 %

Alle bedragen zijn excl. BTW.

De reiskosten zullen niet meer bedragen dan f. 4.200,— inclusief BTW. (Stelpost.)

Zuidwolde, 1 oktober 1990.

MENSE RUITER orgelmakers b.v.